

Obsah

Věnování	13
Úvod	15
1 Vývoj rodinné terapie	17
Počátky rodinné terapie	18
Šedesátá léta	22
Sedmdesátá léta	26
Osmdesátá léta	29
Devadesátá léta a první roky nového tisíciletí	30
Shrnutí	33
2 Zdravé rodiny a jejich vývoj	35
„Normální“ rodina	35
Etnické odlišnosti	37
Funkce rodiny	38
Vývoj rodiny	39
Klinický význam vývojových fází rodiny	40
Optimální chod rodiny	41
Shrnutí	42
3 Základní teoretické koncepty	43
Teorie vycházející z individuální a skupinové psychoterapie	43
Další teorie uplatňované v rodinné terapii	45
Další koncepty a pojmy	59
Shrnutí	64
4 Volba vyšetření a léčebného modelu	65
Role terapeuta	66
Změna terapeutického postoje	67
Jaký přístup by si měl osvojit začátečník v rodinné terapii?	69
Shrnutí	70
5 Vyšetření v rodinné terapii	71
Plnění úkolů a řešení problémů	72

Role	72
Komunikace	73
Emocionální účast	74
Kontrola	75
Hodnoty a normy	76
Vyšetřování rodin strukturálním přístupem	76
Trojdimenzionální model podle Tsenga a McDermotta (1979)	77
Cirkumplexní model	77
Beaversův model	78
Rodinný diagnostický model podle Darlingtona (The Darlington Systems, DFAS)	78
Shrnutí	79
6 Diagnostický rozhovor s rodinou	80
Prvotní kontakt	80
Definice žádoucího cíle	85
Zkoumání rodinné historie, určení jejího vývojového stupně a tvorba genogramu	86
Vyšetření aktuálního fungování rodiny	90
Vytvoření diagnostického závěru	94
Nabídka zpětné vazby rodině a doporučení	96
Diskuze a příprava dalšího kroku	97
Zpětná vazba kolegům, kteří rodinu doporučili k vyšetření	97
Shrnutí	98
7 Stanovení léčebných cílů	99
Definování žádoucího stavu	101
Průběžné a konečné cíle	103
Motivace rodin k formulování zakázky	103
Shrnutí	105
8 Kdy použít rodinnou terapii?	106
Základní kritéria pro využití rodinné terapie	107
Různé pohledy na místo rodinné terapie mezi ostatními způsoby léčby	108
Některé názory na indikace	110
„Rozhodovací strom“	112
Kontraindikace rodinné terapie	116
Shrnutí	118

9 Praktické rady pro rodinnou terapii	119
Zapojení členů rodiny, kteří nejsou ochotní zúčastnit se rodinné terapie	119
Vytváření a udržování terapeutické aliance	124
Zapojení dětí do rodinných sezení	127
Terapeutovo používání sebe sama	129
Přenos a protipřenos v rodinné terapii	130
Kontrakty	131
Frekvence jednotlivých sezení	131
Důvěrnost	132
Pozorovatelé	134
Koterapie	135
Shrnutí	137
10 Běžné problémy v rodinách a jejich léčba	139
Problémy s naplněním úkolů	139
Komunikační problémy	142
Špatně definované a dysfunkční vzorce rolí	147
Problémy s kontrolou chování	150
Dysfunkční subsystemy a problémy s hranicemi	151
Problémy suprasystémů	152
Direktivní přístup	152
Shrnutí	153
11 Komplexní problémy a změna druhého řádu	155
Systemické hledisko	156
Strategické terapeutické metody	157
Přerámování a pozitivní konotace	159
Využití metafory	160
Použití paradoxu	162
Rituály a úkoly	168
Vyhlášení terapeutické bezmoci	171
Předepsání nekonečné terapie	172
Využití humoru	173
„Řecký sbor“	173
Debata	174
Externalizace problému	175
Vyprávění terapeutických příběhů (storied approach)	176

Netradiční přístupy v léčbě komplexních rodinných problémů	178
Jakou metodou by měl pracovat začínající terapeut?	180
Shrnutí	180
12 Další terapeutické přístupy	182
Rodinné „sochání“	182
Hraní rolí	183
Práce s videozáznamem	183
Práce s rodinnou sítí (network therapy)	184
Vícerodinná terapie (multiple family treatment)	186
Vektorová terapie	187
Intenzivní rodinná terapie (multiple impact therapy)	187
Intervenující rozhovor	188
Sociálně konstruktivistická teorie	190
Behaviorální přístupy	190
Rodinná terapie a schizofrenie	194
Shrnutí	198
13 Terapeutická metoda	199
Vztah mezi vyšetřením a léčbou	200
Direktivní terapeutické metody	203
Zadávání úkolu	206
Přerámování a strategická terapie	210
Terapeutické použití přerámování	210
Jiné terapeutické strategie	211
Práce v týmu	211
Shrnutí	211
14 Manželská terapie a terapie sexuálních problémů	213
Vývoj manželské/párové terapie	213
Současné přístupy k manželské/párové terapii	215
Behaviorální párová terapie	216
Nedostatečné dovednosti a nedostatky v provedení (performance)	217
Další vývoj v párové terapii	220
Jiné metody párové terapie	222
Rozvodová terapie a mediace	223
Terapie sexuálních problémů	225
Shrnutí	228

15 Ukončení a přerušeni léčby	230
Léčebné kontrakty	230
Otevřené kontrakty	231
Indikace k ukončení léčby	232
Jak zakončit léčbu	235
Úkoly a rituály při ukončování	237
Emocionální a psychologické aspekty ukončení terapie	238
Následná péče	239
Jak postupovat při přerušeni léčby	240
Shrnutí	241
16 Výuka a vzdělávání v rodinné terapii	242
Kdo se vzdělává v rodinné terapii?	243
Výukové možnosti	244
Metody, jak se naučit rodinné terapii	245
Audiovizuální pomůcky	247
Cíle	248
Získání dovedností potřebných v rodinné terapii	248
Obsah výcviku	251
Supervize	251
Výuka supervize	253
Odborná konzultace	254
Shrnutí	257
17 Výzkum v rodinné terapii	258
Potřeba vědeckého zkoumání v oblasti rodinné terapie	259
Potřeba jasného uvažování	260
Koncepce výzkumu rodinné terapie	261
Vyšetření a klasifikace rodin	263
Výzkum průběhu procesu rodinné terapie	266
Zkoumání výsledků	268
Doplňkové programy (rozvojové a preventivní programy)	273
Manželská a rodinná terapie založená na důkazech	273
Integrace výzkumu a klinického výcviku	274
Shrnutí	275
18 Etika a rodinná terapie	277
Informovaný souhlas	279

Terapeutův systém hodnot	279
Povinnost mlčenlivosti	280
Etické rozhodování	282
Jak si udržet informovanost a přehled	285
Etické otázky ve výzkumu rodinné terapie	286
Shrnutí	286
Literatura	287
Dodatek	311
Jmenný rejstřík	314
Věcný rejstřík	321